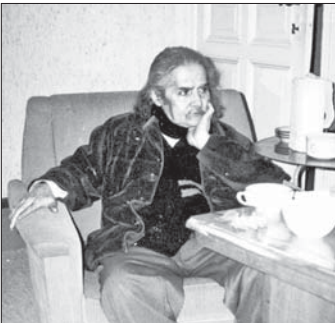

دردادروز «م.امید»

۷ ویژگی ممتاز مهدی اخوان ثالث

ابراهیم ایوبی · **وکیل دادگستری**

● چهارم شهریورماه، بیست‌وهفتمین سال خاموشی مهدی اخوان‌ثالث (م. امید) بود. برای پرهیز از حرف‌های تکراری مانند مرور زندگی‌نامه و آثار، در این یادداشت به شکل کوتاه به هفت تفاوت عمده او با بیشتر پیشینیان (و تاکنون نیز با پسینان) می‌پردازیم: نخست، هم شاعر و هم نویسنده؛ امید علاوه بر هفت دفتر شعر اصلی که بیشتر آنها در زمان حیات او منتشر شده‌اند («ارغنون»، «زمستان»، «آخر شاهنامه»، «از این اوستا»، «سواحلی و خوزیات»، «سه کتاب» و «از ای کهن بوم‌پر دوست دارم») و مجموعه‌ای که بعد از مرگ از سوی «نشر زمستان» به زیر طبع آراسته شده است («سال دیگر، ای دوست، ای همسایه...»);

داستان «درخت پیر و جنگل» و مجموعه‌داستانی «مرد جزیده» را نیز نگاشته است. نثر اخوان کم از نظم او ندارد. در داستان درخت پیر و جنگل نیز درباره گذشته پرشکوه اشاراتی دیده می‌شود.

دوم، شاعر کلاسیک و نو؛ بیشتر شعرای فارسی‌سرا، تنها در یک شیوه سروده‌اند و اگر در هر دو هنر آزمایی کرده‌اند، بیشتر در یکی موفق بوده‌اند؛ برای نمونه سهراب سپهری در آغاز هشت کتاب شعری عروضی به‌عنوان «دود می‌خیزد» دارد که هیچ‌گاه به قوت شعرهای نوی او نیست؛ اما اخوان در هر دو زمینه طراز اول سروده است، از غزل گرفته تا قصیده، رباعی و…

سوم، تحقیق و پژوهش؛ هرچند تحصیلات رسمی امید دیلم آهنگری بود، اما به یاری مطالعات عمیق و کتاب‌شناسی در زمینه ادبیات فارسی، دو اثر ارزشمند به نام‌ها «بدعت‌ها و بدیاع نما یوشیج» و «عطا و لغای نیما یوشیج» بر جای گذاشت. بعدها آثار ی نیز از نوشته‌های پراکنده او گردآوری شده است: «نقیصه و نقیصه‌سازان»، «حريم سایه‌های سبز» (مجموعه‌مقالات در دو جلد) و «صدای حیرت بیدار» (مجموعه‌گفت‌وگوا) که همگی دارای ارزش تحقیقاتی است.

چهارم، شناخته‌شدن در زمانه خود؛ برخلاف بسیاری از ادیبان که در زمانه‌شان مهجور بوده‌اند، اخوان به یاری دوستان خود مانند استاد محمدرضا شفیعی‌کدکنی و مرتضی کاخی، در زمان حیات نیز صاحب شهرت بود. یادنامه او با نام «باغ بی‌برگی» به چاپ چهارم رسید؛ در حالی‌که بیشتر یادنامه‌ها در همان چاپ اول متوقف می‌شود. در این کتاب از عباس کیارستمی، ایرج افشار، عبدالمحمد آیتی، کریم امیری گرفته تا بهرام بیضایی، نجف دریابندری، مصطفی رحیمی، عزت‌الله فولادوند، پرویز مشکاتیان و غزاله علیزاده به‌همراه بسیاری دیگر از نام‌های شناخته‌شده، یادداشتی در ستایش او نگاشته‌اند. توجه گرایش‌های مختلف هنری و طیف‌های متفاوت فکری به یک هنرمند، امری کم‌نظیر است. پرتازگی نیز کتابی با عنوان «همراه آن لحظه‌های گریزان»، نقد، تفسیر، شعر و خاطراتی درباره زندگی و آثار مهدی اخوان‌ثالث؛ نشر یافته که در واقع جلد دوم یادنامه است.

پنجم، تدریس در دانشگاه: اخوان‌ثالث پس از پیروزی انقلاب، برای تدریس درس «نقد و بررسی شعر معاصر»، به دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران دعوت می‌شود. در ادامه در دانشگاه ملی ایران (شهید بهشتی کنونی) نیز ادبیات درس می‌دهد. هرچند شاعر سرشناس بودن و تدریس در دانشگاه، موضوع تازه‌ای نیست؛ اما کمتر شاعر و نویسنده‌ای در این سطح فرصت فعالیت آکادمیک (که البته کوتاه بود) را داشته است. داستان نحوه دعوت او در کتاب دانشگاه و نیز نمونه‌ای از سوالات امتحانی او در کتاب خواندنی «حالات و مقامات م.امید» به قلم استاد محمدرضا شفیعی‌کدکنی آمده است.

ششم، تمرکز همه‌جانبه بر شعر و ادبیات فارسی؛ مطالعات، شغل و معاش، تدریس، تفریح و همه ابعاد زندگی م. امید در ادبیات و به‌ویژه شعر فارسی متمرکز بوده و تقریباً وقت خود را صرف موضوع دیگری نکرده است.

هفتم، صدا و تصویر؛ شنیدن شعر با صدای خود شاعر لذت سرشاری دارد که البته وابسته به داشتن صدای خوب است. احمد شاملو با صدای گرم خود تعدادی از قطعات‌اش را خوانده است. اخوان نیز از صدای خوب بهره‌مند بود و مدت‌ها در رادیو برنامه داشت. به‌تازگی نیز لوح فشرده تعدادی از اشعار با صدای خودش از سوی «نشر زمستان» (انتشاراتی که از سوی فرزندش «رزشت» اداره می‌شود)، منتشر شده که دکلمه پرشور شعر «چاووشی» بسیار شنیدنی است. شاعر هم خوش‌عکس هم بود و اکنون تعداد زیادی عکس از او در دسترس است که بهترین آن تصاویر را مریم زندی برداشته است و در کتاب «باغ بی‌برگی» دیده می‌شود. خانم زندی حکایت شیرین روزی که برای عکاسی به منزل اخوان رفته بود را نیز جالبی نوشته است.

گروه هنر؛ نشست خبری یازدهمین جشنواره ملی موسیقی جوان صبح روز گذشته با حضور حسین علیزاده، حمیدرضا اردلان، بهرام جمالی و آذین موحد به‌عنوان نمایندگان هیئت داوران در سه بخش دستگاهی، موسیقی نواحی و موسیقی کلاسیک و هومان اسعدی در تالار وحدت برگزار شد. هومان اسعدی، دبیر یازدهمین جشنواره ملی موسیقی، در ابتدای نشست موسیقی جوان گفت: بعد از اتمام دوره دهم جشنواره، برنامه‌ریزی برای یازدهمین دوره شروع و اواخر زمستان سال گذشته فراخوان این دوره از جشنواره منتشر شد و با افزایش ۲۵درصدی شرکت‌کنندگان نسبت به دوره قبل مواجه شدیم؛ به‌گونه‌ای‌که به صورت تفکیک‌شده در موسیقی دستگاهی ۵۳ درصد، در بخش موسیقی نواحی ۳۰ درصد و در بخش کلاسیک با ۱۵ درصد افزایش رویه‌رو بودیم و در نهایت ۵۰۰ اثر به مرحله نهایی راه پیدا کرد. ویژگی این دوره از جشنواره این بود که یک تیم واحد از استادان در تمام مراحل ما را همراهی کردند.

دبیر یازدهمین دوره جشنواره موسیقی جوان گفت: در تمام مراحل این جشنواره، تیم واحدی از استاد‌های موسیقی در کنار ما بودند. با توجه به بازه ۲۰روزه برگزاری این رویداد و روزانه ۱۰ تا ۱۲ ساعت اجرا و داوری می‌توان گفت که شاید این جشنواره در جهان منحصر‌به‌فرد است. از طرفی ۷۰ استاد موسیقی به‌عنوان هیئت داوران با ما

هنر

حسین علیزاده در نشست جشنواره موسیقی جوان:

لجاجت با موسیقی، برای آن خوب است

همکاری داشتند. حسین علیزاده، عضو هیئت داوران بخش موسیقی دستگاهی، نیز گفت: اینکه حضور زنان در امور کشور اهمیت دارد، این روزها به‌ویژه در عرصه سیاست مطرح شده؛ اما این را می‌دانیم که در تخصص‌های مختلف حضور زنان بسیار چشمگیر است و جامعه ما آنچه را که لازم دارد، پیدا می‌کند. این دوره از جشنواره ملی موسیقی جوان به‌خوبی در حال برگزاری است و دبیر جشنواره به‌گونه‌ای برخورد کرده است که تفاهم ۷۰ نفر از استادان موسیقی در کنار هم به‌خوبی دیده می‌شود.

او ادامه داد: در کشوری که موسیقی زیر علامت سؤال است، این حجم حضور از جوانان در این جشنواره برای ما شگفت‌انگیز است و نشان می‌دهد هرچقدر با موسیقی لجاجت شود، برای موسیقی خوب است؛ زیرا می‌بینیم این روزها خانواده‌ها به موسیقی اهمیت می‌دهند و کمتر خانه‌ای وجود دارد که در آن ساز موسیقی نیست. موسیقی یک هنر معنوی و خدایی است که در دست مردم است و این جشنواره یک حرکت معنوی به سمت موسیقی است.

حمیدرضا اردلان، پژوهشگر موسیقی و عضو هیئت داوران در بخش موسیقی نواحی، در ادامه این نشست گفت: در کشور ما اگر جریان‌ی از طرف سیاست دنبال نشود، مردم به‌خوبی می‌دانند چه کنند و حضور حسین علیزاده نشان می‌دهد که این جشنواره چگونه برگزار می‌شود.

گفت‌وگوبا محمد اطبایی، پخش‌کننده و کارشناس بین‌المللی سینما

کار سخت کمیته معرفی فیلم به آکادمی «اسکار»

تکمیل Gettyimages

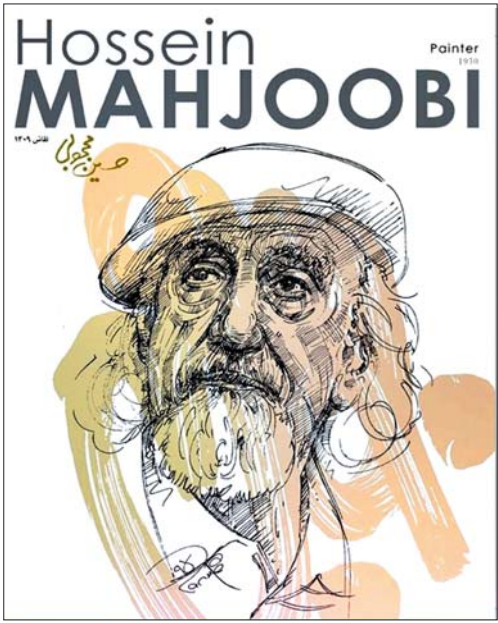
و با عوامل هندی ساخته شده است. آیا می‌توان این فیلم را محصول ایران نامید و اصلا گزینه‌ای جدی برای معرفی به آکادمی اسکار است؟ درباره فیلم آقای مجیدی اطلاع دقیقی ندارم.

خاطرم هست شرکتی که درگیر تولید فیلم ایشان بود، درباره فیلم اظهارنظری کرده بود که این فیلم، در جشنواره ونیز نمایش داده خواهد شد و به‌عنوان نماینده هند برای معرفی به اسکار در نظر گرفته شده است که آن زمان من هر دو این اتفاق‌ها را غیرمحتمل می‌دانستم و آن زمان گمانه‌زنی درباره ارسال فیلم به آکادمی اسکار زود بود. بنابراین تنها

خبری که درباره فیلم شنیدم، این بود. مدتی قبل صحبتی با آقای تشکری، پخش‌کننده بین‌المللی فیلم آقای مجیدی، داشتم و نقل‌قولی را از ایشان ذکر می‌کنم. درباره هویت فیلم صحبت شد که گفتند این فیلم تمام و کمال محصول هند است.

نمایشگاه حسین محجوبی در تهران گشایش یافت

تکثیر سحر آمیز اسب‌ها و درخت‌ها

شهری وام گرفته شده که پیش‌تر در آن جز سبزی و کوه و درخت و بیکرانی چیزی به چشم نمی‌خورده است. در آثار معروف‌تر او، درخت‌ها با چنان بلندندی که سیالیت و آزادگی طبیعتی که حالا رنگش به استحاله درآمده، گاه صوتی‌شکوفه‌گون، گاه آبی نیلگون و گاه سبز تپه‌های چای، لابه‌لای آن سحرآمیزی محصور شده است یا چنان شاخ و برگ دوانده که پهنای بوم را دربر گرفته است.

ننگه محجوبی با همه نوگرایی و آزاداندیشی‌اش اتفاقاً دورتر از تاریخ معاصر ایران و جهان است؛ او درخت را از اعماق تاریخ، تقدس و

یکی از بحث‌های مهم این جشنواره این است که با برگزیدگان آن چه باید کرد؛ به‌همین دلیل یک اتاق فکر برای جشنواره در نظر گرفته شد تا موارد مختلف در آن دیده شود که نتیجه چنین اتاق فکری حضور ۴۶درصدی هنرمندان استانی در این جشنواره است.

آذین موحد نیز بیان کرد: حسین علیزاده نگاه خاص فرهنگی و هنری و تعهد و نگاه ملی خود را همیشه دنبال کرده و این مسئله بسیار بااهمیت است. باید بگوییم این جشنواره یک جشنواره هنری در باب گذران اوقات فراغت نیست و تمام تلاش ما تبیین تفکر و اندیشه در حوزه‌های مختلف موسیقی است. امیدوارم با برگزاری این جشنواره نگاه جامعه ایران نیز نسبت به این هنر تغییر کند. حضور چشمگیر این تعداد از جوانان در استان‌های کشور نشان‌دهنده موفقیت در تبیین استانداردهای این جشنواره است.

بهرام جمالی، مدیرعامل انجمن موسیقی، نیز گفت: ما در حوزه جهان معاصر با دو پدیده فرهنگ و صنعت موسیقی مواجه هستیم و این جشنواره نماینده فرهنگ موسیقی با پشتوانه استادان بزرگ کشور است. خانواده‌ها که زمینه اصلی آموزش را برای فرزندان خود فراهم می‌کنند، کار خود را به‌خوبی انجام داده‌اند و اکنون باید مسئولیت جامعه نسبت به این امر مسورد توجه قرار گیرد و فکر می‌کنم نقش مطبوعات در این زمینه بسیار تأثیرگذار است.

مدتی قبل فقط برای کنجکاو خودم، فیلم‌ها را بررسی کردم و راستش به نتیجه‌ای نرسیدم و قطعا اگر در جایگاه کمیته انتخاب فیلم به آکادمی اسکار بودم، کار برایم سخت می‌شد. به نظم سال پیش با سال‌هایی که فیلم‌هایی باکیفیت و البته فیلم‌هایی که قواعد و قوانین حضور در آکادمی اسکار را دارا بودند، داشتیم، مثل اینکه اکثریت تردید نداشتند بهترین گزینه برای معرفی به آکادمی اسکار فیلم‌های آقای فرهادی است. فیلمی که بی‌رقیب بود و مشخص بود می‌تواند گزینه خوبی برای ایران باشد و به دلیل موفقیت‌های بین‌المللی خوبی که داشت، با سایر فیلم‌ها تفاوت داشتند. اما فقط کافی است جشنواره‌های بین‌المللی دنیا در یک سال گذشته را به لحاظ موفقیت بین‌المللی فیلم‌های ایرانی مرور کنیم. در جشنواره ساندنس، فیلم ایرانی نداشتیم. در جشنواره برلین فیلم «تمارض» را داشتیم که هنوز به اکران نرسیده است. تمارض

فیلمی تجربی و جسورانه است؛ اما تردید دارم در گزینه‌های کمیته معرفی فیلم به آکادمی اسکار باشد. در جشنواره فیلم کن فیلم لرد آقای رسول‌اف را داشتیم که عملا پروانه نمایش ندارد و به اکران عمومی نرسیده است. در جشنواره کارلوویواری فیلمی نداشتیم، در لوکارنو نیز به همین شکل و در جشنواره ونیز فیلم بدون تاریخ، بدون امضای آقای جلیلووند را داریم که نخستین اکران جهانی‌اش را تجربه می‌کند. با مرور ساده جشنواره‌های بین‌المللی، سهم سینمای ایران و موفقیت‌های آن در ماه‌های پیش، به این شکل بوده و از این جهت دستمان پر نیست.

از طرف دیگر، اگر به فیلم‌های کارگردان‌هایی که پیشینه حضور بین‌المللی قوی‌ای داشتند نیز رجوع کنیم، مثل خانم آپدا پاننده که سال گذشته اسرافیل را ساخت، می‌بینیم این فیلم تاکنون حضوری در جشنواره‌های بین‌المللی نداشته و اکران عمومی نداشته است. با این شرایط، می‌بینیم که کار کمیته انتخاب فیلم برای آکادمی اسکار سخت خواهد شد.

زایندگی‌اش دنبال کرده است و اسب را با تمام اسطوره‌ها همراه و مرکب کرده است.هرچه برج‌ها بیشتر و بالاتر می‌روند، او درخت‌های بیشتری می‌کشد و هرچه دود اتومبیل‌ها رنگ شهرها را خاکستری‌تر می‌کند، او اسب‌های رنگی‌تر و افسانه‌ای‌تری روی بوم‌هایش می‌دواناند. در نمایشگاه «اسب‌ها و درخت‌ها» در گالری چهار، یک اثر متمایز هم دیده می‌شود؛ تصویر دقیق‌تری از لاهیجان. محجوبی از آن دست استادانی است که همیشه دغدغه قدردانی از پیشگامان هنر، ثبت و نگه‌داری از آثار هنری را داشته و شاید بیش از ۴۰ سال است که برای به‌ثمررساندن این دغدغه‌ها کوشیده است. حالا مدتی است که دست به کار برآورده‌کردن خواسته زنده‌یاد دکتر محمدعلی مجتهدی اهل لاهیجان و از البرزی‌های (دبیرستان البرز) بنام است. این اثر خاص که با نام دکتر مجتهدی در فهرست آثار دیده می‌شود، قرار است به حراج گذاشته شود تا از محل فروش آن، نخستین گام‌ها برای ساخت بنای یادبود و بنیاد فرهنگی- هنری مجتهدی در لاهیجان برداشته شود.

در بخشی از یادداشت امیر سقراطی بر دیوار گالری چهار درباره آثار حسین محجوبی، می‌خوانیم: «با اینکه نقاش فقط طبیعتی بهشتی را می‌نماید؛ اما در تک‌تک آثار، سهل‌انگاری و غفلت‌زدگی انسان از سرنوشت خویش پیداست. انسان در آثار حضور ندارد؛ اما حضورنداشتش و رودرویی با سرزندگی و شورانگیزی بهشت خیالی، ما را با حسرت زیستن در لحظه اکنون مواجه می‌کند. روند مصیبت‌بار زیستن در شرایطی که جهان به سمت تخریب و انهدام پیش می‌رود، بر هنر معاصر هم تأثیر گذاشته است. هنرمند در این میانه، خود به عنوان یکی از چرخ‌دنده‌های عصیبت و انهدام، به بازتولید نشانه‌های خشم و عصیان می‌پردازد تا با خالی شدن عصیان، در برابر آن بایستد. راه‌حل حسین محجوبی برای تلنگر بر نیستی، تأکید بر هستی است…»

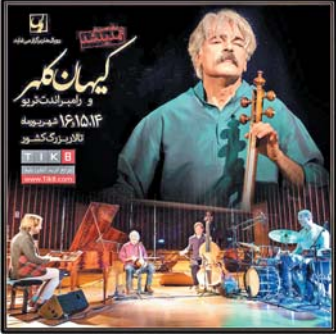
در نمایشگاه «اسب‌ها و درخت‌ها»، ۳۶ اثر در ابعاد مختلف به نمایش درآمده‌اند و از هشت تا ۱۵۰ میلیون تومان قیمت‌گذاری شده‌اند. آثار این نمایشگاه از دهه ۵۰ تا امروز را دربر می‌گیرد. این نمایشگاه تا ۳۱ شهریور در گالری شماره چهار دیار خواهد بود.

زیر آسمان فیروزه ای

در پی استقبال مخاطبان

کنسرت کیهان کلهر

برای دومین بار تمدید شد

● **گروه هنر؛ کیهان کلهر** که پیش از این قرار بود فقط در روزهای ۱۴ و ۱۵ شهریور به صحنه برود، به دلیل استقبال مخاطبان، شانزدهم این ماه هم به‌همراه «رامبرانت تریو» در تالار وزارت کشور تهران به اجرای قطعات می‌پردازد. کلهر و «رامبرانت تریو» امروز، پنجم شهریور، در شهر اوترخت هلند در فستیوال جز «اوده موزیک» (Oude Muziek Kazz Festival) روی سن خواهند رفت. این در حالی است که رامبرانت

فرانیش (بیانو)، تونی اورواتر (کنترباس) و وینسنت بلژر (سازهای کوبه‌ای)، نوازندگان رامبرانت تریو، چند روز قبل از برگزاری کنسرتشان در تهران به ایران می‌آیند. همچنین بعد از اجراهای تهران که در سه شب ۱۴، ۱۵ و ۱۶ شهریور است، کلهر و رامبرانت در روز ۲۹ سپتامبر در باربیکن سنتر لندن که یکی از معتبرترین سال‌های کنسرت جهان محسوب می‌شود، به اجرای قطعات خواهند پرداخت. همکاری کلهر و این گروه هلندی که یکی از معروف‌ترین و معتبرترین گروه‌های موسیقی جز اروپاست و توانسته تورهای کنسرت موفقی را در کشورهای مختلف برگزار کند، از سال ۲۰۱۱ آغاز شده است. این کنسرت اولین‌باری است که کلهر و رامبرانت تریو در ایران به صحنه می‌روند و در ماه‌های آینده آلبومی از یکی از اجراهای مشترکشان در تلفیق موسیقی شرق و غرب در ایران منتشر خواهد شد که درحال‌حاضر آخرین مراحل فنی آن در حال انجام است. روهال وین پارس به تهیه‌کنندگی «مجید عبدی» برگزاری این کنسرت را برعهده دارد و علاقه‌مندان به تهیه بلیت برای روز ۱۶ شهریور می‌توانند از امروز، یکشنبه، پنج شهریور، به سایت **www.tik8.com** مراجعه و برای این روز بلیت تهیه کنند.

پوستر «هجوم» رونمایی شد

● **گروه هنر؛ پوستر** فیلم سینمایی «هجوم»، به کارگردانی شهرام مکرری و تهیه‌کنندگی سپهر سبغی منتشر شد. این پوستر به دو زبان انگلیسی و فارسی طراحی شده و در اولین شماره نشریه «سینمای هنر و تجربه» که روی کیوسک آمده به چاپ رسیده است. این پوستر اولین نمونه از مجموعه پوستر سه‌شنبه این فیلم است. نشریه «سینمای هنر و تجربه» با هدف پرداختن به فیلم‌هایی که در گروه هنر و تجربه اکران می‌شوند، بعد از مدت‌ها انتشار به‌صورت داخلی از اول شهریورماه روی کیوسک آمد. بابک یادگاربان طراحی پوستر «هجوم» را که برای اولین‌بار در این نشریه به چاپ رسیده برعهده دارد. او برای طراحی پوستر «ماهی و کربه» تندیس فیلم سینما را دریافت کرد. «هجوم» سومین فیلم بلند شهرام مکرری است که بهار سال گذشته جلو دوربین رفت و به احتمال زیاد پاییز امسال در گروه سینمایی هنر و تجربه روی پرده می‌رود. داستان این فیلم درباره یک تیم ورزشی آماتور و مربی‌شان است. اعضای تیم، رازی برای پنهان‌کردن دارند و گروهی در جست‌وجوی پیداکردن سرخ‌هایی از این ماجرا هستند. فیلم‌نامه این فیلم را شهرام مکرری به‌همراه نسیم احمدپور نوشته است. این دومین فیلم شهرام مکرری است که در «ایران نوین فیلم» ساخته شده.

استقبال چینی‌ها

از آثار تصویرگران ایرانی

● بازدیدکنندگان غرفه ایران در نمایشگاه کتاب چین از آثار تصویرگران ایرانی که در غرفه ایران به نمایش درآمده است، استقبال گسترده‌ای دارند.

به گزارش روابطعمومی مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران، بیست‌وچهارمین دوره نمایشگاه کتاب یکن صبح دیروز به صورت رسمی آغازبه‌کار کرد. ایران میهمان ویژه این دوره از نمایشگاه است. مراسم افتتاح غرفه ایران صبح دیروز به صورت رسمی و با حضور مقامات رسمی از کشورمان و طرف چینی برگزار شد. در غرفه ایران بیش از ۷۰ تابلو از تصویرگران ایرانی به نمایش گذاشته شده است که از طریق فراخوان و میان ۹۰۰ اثر ارسال‌شده داوری و انتخاب شده است.یادآور می‌شود نمایشگاه کتاب یکن تا پنجم شهریور به کار خود ادامه می‌دهد. ایران به‌عنوان میهمان ویژه و با برنامه‌های متعدد در این دوره از نمایشگاه حضور فعال دارد.

بیست‌وچهارمین دوره نمایشگاه کتاب یکن از تاریخ اول تا پنجم شهریور برگزار می‌شود. ایران میهمان ویژه این دوره از نمایشگاه است.